

Asia: VN/2821/2024

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

a) Mitä vaikutuksia näette ehdotuksilla olevan?

-

b) Selkeyttääkö ehdotus lapsen kasvatuksen, valvonnan ja huolenpidon sekä perusoikeuksiin kajoavien rajoitusten välistä rajanvetoa sijaishuoltopaikan arjessa? Jos ei, miten säännöksiä tulisi muuttaa?

-

2. Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään terveydenhuoltolakiin (69 §) ja lastensuojelulakiin (16 b §) informatiivisluonteista viittausta voimassa olevaan sääntelyyn ns. hybridiyksikköjen perustamiseksi. Mitä vaikutuksia näette ehdotuksen taustalla olevan tavoitteen kannalta?

-

a) Ovatko ehdotukset sääntelyltään selkeitä ja käytännössä toteutettavissa?

-

b) Miten arvioitte henkilöstölle asetettujen vaatimusten riittävyyttä?

-

c) Ehdotuksen mukaan asiakassuunnitelma tulisi tarkistaa vähintään neljän kuukauden välein ja sen tueksi tulisi saada asiantuntija-arvio. Miten arvioitte sääntelyä lapsen rajoittamisen tarpeellisuuden arvioimisen sekä sen sisällön ja laajuuden tarkistamisen näkökulmasta?

-

d) Mikä on näkemyksenne ehdotetun palvelun suhteesta erityisen huolenpidon jaksoon?

-

4. Esitetään muutettavaksi ja selkeytettäväksi nykyistä erityisen huolenpidon sääntelyä. Ovatko ehdotukset tarkoituksenmukaisia ja toteutettavissa käytännössä?

-

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 4.

-

62 ja 63§ Yhteydenpidon rajoittaminen ja rajoittamista koskeva päätöksenteko

-

64 ja 70 a § Tekninen valvonta lastensuojelulaitoksessa

-

65 § Aineiden ja esineiden poisottaminen lastensuojelulaitoksessa

-

66 § Henkilöntarkastus

-

66 a § Henkilönkatsastus

-

67 § Omaisuuden, lähetysten ja tilojen tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen

-

68 § Kiinnipitäminen laitoksessa

-

68 a § Kiinnipitäminen lapsen laitoksesta poistumisen estämiseksi

-

69 a § Luvatta lastensuojelulaitoksesta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen

-

69 b § Lapsen kiinniotto

-

69 c § Kiinniotetun lapsen kuljettaminen

-

69 d § Perhekodista luvatta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen

-

69 e § Poliisin virka-apu laitoksesta ja perhekodista luvatta poissaolevan lapsen kiinniottamisessa ja kuljettamisessa

-

71 § Erityiset rajoitukset kuntouttavan suljetun laitospalvelun aikana

-

72 § Erityiset rajoitukset erityisen huolenpidon jakson aikana

-

6. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta ja täsmennettäväksi viraston nykyistä rakennetta. Vastaisivatko ehdotukset tätä tavoitetta?

-

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 6.

-

7. Esityksen tavoitteena on vahvistaa kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen oikeutta erityiseen suojeluun. Vastaavatko ehdotukset tätä tavoitetta?

-

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 7.

-

8. Vapaamuotoiset huomiot koko esityksestä.

Suomen Lastenpsykiatriyhdistys kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä liittyen lastensuojelulain ja siihen liittyvien lakien muuttamiseen.

Esityksessä on paljon hyvää. Rajoitustoimenpiteiden tarkempaa sääntelyä on toivottu, koska raja-alueisiin törmätään usein. Lapsuuden kehitysvaihe huomioon ottaen on tärkeää, että lapselle turvataan mahdollisuus erityiseen suojeluun ja myös kasvatukselliseen rajaamiseen, joka osaltaan turvaa tasapainoista kehitystä. On hyvä, että kiellettyjen aineiden hallussapitoon ja itseä ja muita vaarantavien tavaroiden hallussapitoon voidaan paremmin puuttua. Myös vierailijoiden turvatarkastus on omiaan lisäämään niin lasten kuin henkilökunnankin turvallisuutta. Aikuisten velvollisuus on suojata myös sijaishuollossa olevaa lasta itseä vahingoittavalta käytökseltä, olkoon se karkailua, päihteiden käyttöä tai älylaitteen haitallista käyttöä. Yhteyttä omaisiin ja muihin tärkeisiin ihmisiin voi pitää muutenkin kuin älylaitteella.

Sijaishuollossa olevilla lapsilla ja nuorilla on paljon traumatisoitumista ja erityistarpeita, joten henkilökunnan moniammatillisuus ja riittävä, monipuolinen koulutus on tärkeää, mukaan lukien kehityksellisten tarpeiden sekä kieli- ja kulttuuristen kysymysten huomioon ottamisen niin lapsen sijaishuollossa kuin perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä. Pidemmät EHO-jaksot turvaisivat eri menetelmien käytön arvioinnissa ja hoidossa, ja esimerkiksi päihteettömyyden turvaaminen arviota ja kuntoutusta varten olisi tuloksellisempaa.

Henkilökunnan toimivaltuuksien lisääminen ja täsmentäminen enemmän tavanomaista arjen vanhemmuutta vastaavaksi parantaa sijaishuollon mahdollisuuksia turvata lapsen ja nuoren tilannetta. Tosin rajaamistilanteissa on tärkeää ottaa huomioon tilannekohtaiset tekijät, riittävä henkilöresursointi ja ammattitaito lyhytaikaisenkin kiinnipidon turvallisesti toteuttamiseksi. Sijaishuoltopaikkojen vaihdokset ovat lapsen kannalta kuormittavia, ja on toivottavaa, että lakimuutos parantaisi sijaishuoltopaikkojen mahdollisuutta aiempaa paremmin tarjota jatkuvuutta arjen huolta pitäviin ihmissuhteisiin.

Uusi laki Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta on kannatettava. Kaikkiaan Lastenpsykiatriyhdistys näkee lakiesitykseen sisältyvät muutokset hyvinä ja tarpeellisina.

Ilona Luoma
Suomen Lastenpsykiatriyhdistys ry